

Dr. Eitan P. Fishbane
Associate Professor of Jewish Thought
The Jewish Theological Seminary (JTS)
www.jtsa.edu/eitan-fishbane

Session 1: The Divine Human in Kabbalah & Hasidism
Drisha Winter Week of Learning, 2017

Moshe Cordovero, *Pardes Rimmonim*, 4:6

פירוש אצילות הנשמות הוא מהספירות. ועם היות שאצילותן ממקום אחד דהיינו הספירות ולזה יתחייב שיהיו האנשים בשווי אחד מפני שווי נשמתם ואף אם ישתנו לפי מדרגות הספירות עכ"ל לא יתרבו השגים מפני מיעוט המקורות ר"ל מקור אצילות הנשמות שאין אלא י' בחינות כנגד י' ספירות. ועכ"ל נשתנו הנשמות מפני שתופן אל הגוף עד שאין אדם דומה לחבירו. והנה השניים האלה הם בבחינות הגוף עם היות שהנפש אינה בעלת שניים.

The emanation of the souls is from the *sefirot*. And since their emanations are from one source—that is, the *sefirot*—thus necessitating that these persons would be identical (שיהיו האנשים) owing to the equivalence of their souls (מפני שווי נשמתם), even if they varied according to the rungs of the *sefirot*, nevertheless the variations would not be many on account of the fewness of sources—that is to say, the source of the emanation of the souls, which are but ten kinds in accordance with the ten *sefirot*. Thus the souls became differentiated by virtue of their combination with [bodies], to the point that one person does not resemble his fellow (נשתנו הנשמות מפני שתופן אל הגוף עד שאין אדם דומה לחבירו). These differences exist according to the aspects of the body, given that the soul does not have [such] differences (שהנפש אינה בעלת שינויים).

Ḥayyim Vital, *Sha'arei Qedushah*, 3:2

וכל אלו נעשין מרכבה אל אור הנמשך מן אורות העשר ספירות שבעשיה אשר בתוך ארבעה היסודות כדי להחיותן והם לפנים מן הכל, וכן על דרך זה במה שיש באדם מגלגלי העשיה ומשלשה עולמות יצירה בריאה אצילות...

כי הנה אור מחצב הנשמות פנימי ועליון מאור מחצב המלאכים ולכן הן משרתיו, כי על ידו נמשך הארתם וחיותם מאור העשר ספירות אליהם...

גם נתבאר גדולת הנשמה כי הוא אור מתילד ונמשך מאור העשר ספירות עצמן שלא על ידי אמצעי, ולזה נקראו (דברים י"ד א') בנים אתם לה' אלהיכם, כי הם בבחינתם כבן מתאחז באביו בתכלית ונמשך ממנו, וזהו סוד (ב"ר מ"ז) האבות הן הן המרכבה אל אור העשר ספירות הרוכב עליהם שלא על ידי אמצעות אור אחר וזהו סוד (ישעיה מ"ט ג') ישראל אשר בך אתפאר, כי לבוש האדם הוא תפארתו... והנה אור הנשמות לבוש לאור העשר ספירות, וזהו סוד (שה"ש ו' ב') דודי ירד לגנו שהוא העולם הזה לרעות ב'גנים ו'ללקוט ש'ושנים נוטריקון לבוש, כי לוקט נשמות הצדיקים המריחין כשושנים על ידי מעשיהם בעולם הזה ולוקטם להתלבש אורו בהם, וזהו סוד (דברים ד' ד') ואתם הדבקים בה', דבוק גמור עם אור העשר ספירות מה שאין כן בכל הנבראים.

All these become a chariot for the light that is drawn forth from the lights of the ten *sefirot* that are within [the world of] *Asiyah*, which are in turn [contained] within four foundational elements in order to give them life (אור הנמשך מן אורות העשר ספירות שבעשיה אשר בתוך) והם לפנים (or: 'the most interior of all'). And they are within everything (or: 'the most interior of all'). So too is this the way it is [in regard to] what is [contained] within the person from the spheres of *Asiyah*, and from the three [other] worlds—*Yezirah*, *Beri'ah*, [and] *Azilot*...

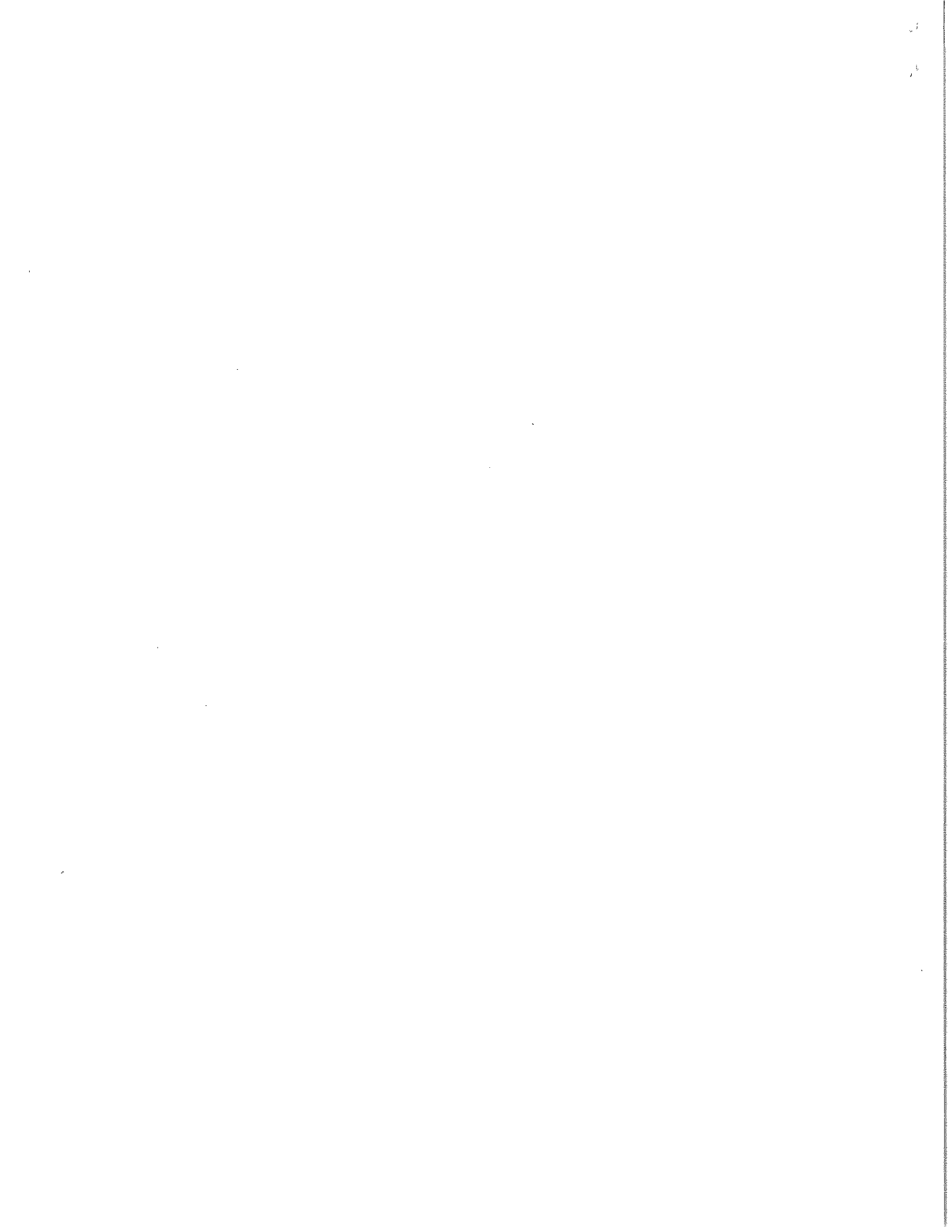
The light of the quarry of souls is inward and higher than the light of the quarry of angels (אור מחצב הנשמות פנימי ועליון מאור מחצב המלאכים), and thus they are its servants. For it is through that [light of the quarry of souls] that their light and life-force is drawn forth from the ten *sefirot* unto them (כי על ידו נמשך הארתם וחיותם מאור העשר ספירות אליהם)...

The greatness of the soul is further clarified insofar as it is a light that is born and drawn from the light of the ten *sefirot* themselves (כי הוא אור מתילד ונמשך מאור העשר ספירות עצמן), which is not through an intermediary (שלא על ידי אמצעי). For this [reason] are they called "children of the Lord your God" (דברים 14:1) [Deut. 14:1], for they are like a son who grasps hold of his father, and is drawn forth from him (ונמשך ממנו). And this is the secret of "The Fathers are the Chariot" (וזהו סוד האבות הן הן המרכבה)—[a chariot] for the light of the ten *sefirot* that rides upon them (שלא על ידי) (אל אור העשר ספירות הרוכב עליהם), not through the intermediary of another light (אמצעות אור אחר).

This is the secret of "Israel, you in whom I become glorified" (ישאל אשר בך אתפאר) [Is. 49:3]. For the human garment is His glorification (כי לבוש האדם הוא תפארתו)... The light of the souls is a garment for the light of the ten *sefirot* (אור הנשמות לבוש לאור העשר ספירות), and this is the secret of "My beloved has descended to his garden" (וזהו סוד דודי ירד לגנו) [Song. 6:2], which is this world (שהוא העולם הזה)...

This is the secret of “You who cleave to YHVH” (ואתם הדבקים בה') [Deut. 4:4], a complete conjoining with the light of the ten *sefirot* (עשר ספירות) (דבוק גמור עם אור העשר ספירות)—that which is not the case with all [other] creatures.

Translation © Eitan P. Fishbane, 2017

הטוב, רצוני לומר שהוא יתברך תמיד תמיד הגדול
לבוזר בטוב, והכרים הלזי יתבאר גם כן
בארובה.

(1) ד"ר שלוש שרשים, והם שלוש עקרם
שורב בעל עקרים יסד ספוד:
מציות השם יתברך, ותורה מן השמים,
ושפי ועונש. ועל אלה שלוש רומז הפסוק
שהחלתי בשם ה' זה ספר כו', הגם כי תיבת
שם ה' קאי אלמלה אז חתל ונר, מכל מקום
וחורה ברמזה נדרשת פנים ואחור מעלה
ומטה בשם ה' הוא מציאות השם, זה ספר הוא
ספר התורה הזאת תורה מן השמים, ואמר
לשון זה כמורה באצבע, והיה יכול לומר אלה
תולדות אדם, כמו כל אלה תולדות, כי הוא
רמז בכאן רמז למה שהתורה היא זו פוצופין,
חורה שבכתב התורה שבעל פה, כמורה זכר
ועקב, כמו שהחוכר בזהר וגם בכרוב
המתכרים, הן ההולכים דרך האמת הן על דרך
הפשט, מכל מקום אמור וכתבתי ז"ל (קס"ט)
ג' ט: כל התורה כולה בלשון זכר נאמרה, כי
התקבה נכללה בזכר ומאירה מכבודו. וזמן
לירב, יזאת יורה שורם במספר קס' המורה על
אחוריות, וכן כתוב (נמתי ט, ט) תורה אחת
לגם, על כן אמר זה ספר בלשון זכר. ותולדות
אדם פירושו כמו אלה תולדות יעקב, וכמו
שפירש רש"י אלה ישבותם ונגמלהם עד
שבאו לכלל ישוב ארץ ישראל, וכן הם תולדות
אדם המאוותות עד שבאים לכלל ישוב ארץ
ישראל שלמלה נצחתי. אח"כ אמר ביים ברא
וגו', פירשי קא מפרש שלוש אלה, מה
שאמר ביים ברא אלהים את האדם בדמות
אלהים עשה אותו, וזה פירוש על בשם ה' כמו
שאריות למעלה, ופרש אם יצאה השם
שאריות ענין מביד אחזה אלה, שמצלים
בארובה ענין נודע ונגמלה מציאות השם. זכר
ודמות אדם נודע ונגמלה מציאות השם. זכר
ונקבה ברא אותם, וזה פירוש על ספר,
שתכלית בראת אדם בחורתי, כן יצירתו סוד
ד"ר פוצופין וכבשה כתיב ויקרא את שמהם
אדם, וזה פירוש על תולדות אדם וסופו, אם
דברק הוא למעלה ומתדמה לו יתברך לילך
בדרכי נקא שמו בעצם אדם מלשון אדמה

תקנות תולדות אדם

עבודה בר מיני, העונש של עבודה היא עבודה
בעצמה, דהיינו שרשה היצ ראש לענה. ודבר
זה יתבאר בארובה אם יצא השם, והכל תלוי
בכחיות האדם, אמנם לתכלית זה ברא השם
יתברך את האדם שיכחז בדיקות החיים כמו
שנאמר (נפס ל ט): התיים והמות נתתי לפניך
(את) הברכה והקלה נבחרת בחיים, ופירש
רש"י: אני מורה לכם שתבחרו בחלק החיים,
כאדם האומר לבנו בחיך לך חלק יפה בתחלת,
ומצמידי על חלק יפה ואומר לו את זה ברוך
לך, ועל זה נאמר (פסאס מ ט): ה' מנת חלקי
וכוסי אתה תומיך גורלי, ונתח ידי על גורל
הטוב לומר את זה קח לך, עד כאן לשונו. **ספד**
(ב) **הענין**, הטובות והרעות, כולם באות
בכונת מהשם יתברך, ואלא
כרלב"ג ושיעור שהתחכמו ואמרו כי הטובות
ולמטות בעצם מהשם יתברך, והרעות במקרה
מהכרח החומר, לא כן, רק הכל בכונתו מכונת
מאתו יתברך. כי הוא יתברך עושה שלום
וכבודו יע (שש טפ ט), ושבר מצור בעצם מצד
המצור, ועונש עבודה בעצם מצד העבודה, אך
הטובות מכונות לעצמם והרעות לולתם.
וכאשר נדקדק נמצא כי תכלית הרעות בתכלית
הטובות שוה בשוה, כי כל מה שברא הקב"ה
לא בראו אלא לכבודו (פסאס ג י), ואלמלא
הרעות לא היה יראה מהשם יתברך, ומתוך
שלא לשמה בא לשמה, וכבר אמרו רבותינו
ז"ל (נפס ל ט): אין לו לחקב"ה אלא אוצר
יראת שמים בלבד, וכתיב: ידעתי כי כל אשר
יעשה אלהים הוא יהיה לעולם כו', והאלהים
עשה שייצאו מלפניו (קאמ ג י), הרי נבאר כל
הדורות הזה, כמו שהשם יתברך משפט
בצדקים כן מתקדש בולעים, נודע ה' משפט
עשה וכי (פסאס מ ט), הכלל העולה, כי טובות
תכלית אהבת השם יתברך, והרעות הרעה.
אמנם השם יתברך תמיד גורלנו לברר בחיים
שהוא התכלית, ומפי עליון לא תצא הרעות רק

4

Start

(א) **בשם ה'** זה ספר תולדות אדם ביים ברא
אלהים את האדם בדמות אלהים
עשה אותו, זכר ונקבה בראם, ויברך אותם
ויקרא את שמם אדם ביים הבראם. **האדם**
הנעשה הברא בעלם אלהים ידעתי כי ה' הוא
האלהים ולהיות כאלהים, שלוש אלה הם
שלושה שרשים: שורש מציאות ה', שורש תורה
ה', שורש דביקות בשם האדם הנעשה והנבוא
בעלם אלהים הוא אות וסימן למציאות השם,
בסוד ועל כסא דמות מראה אדם (שקאל מ ט),
ונאמר (פסאס י ט):
ומבשרי אחזה אלוה * ,
והבאר כל זה בארובה
אם יהיה אלהים עמדי.
ומה שברא לידעתי כי
ה' הוא אלהים זהו
באמצעות חרות השם,
כמו שנאמר במתן תורה
(נפס ז ט): אהה הרהא
לידעתי כי ה' אלהים אין
עוד מלבדו. וכאשר
ענין זה או מה הוא ענין
הידיעה נבאר בארובה.
ותכליתו הוא להיות
כאלהים, דביקות בשמו כמו שנאמר (נפס ז ט):
והאם הדביקים בה' אלהיכם חיים כולכם חיים,
והוא השבר האמיתי להיות כאלהי נצחתי. הגם
כי זה הפסוק ואם הדביקים מיירי בעודו בחיים
חיותו בעולם הזה, ענין חיים לעשותם היא
דבק במצותיו ובמדותיו יתברך. מכל מקום היא
היא, זה הדביקות חיים לעשותם היא סיבה
עצמית למחז לקבל שכרם, להיות דביקותו
בה"י עולם הבא חיים וצחיים וחזניים בסוד
שבר מצוה מצדו ושבר עבודה (פסאס פ"ל
מפס ט), כי השכר והעונש אינם הסמניים רק
עצמיים — החיות האמיתי העולם הבא, דהיינו
בששית למעלה. וכן הוא אמור לענין עונש

לחנאות העמים ענין .
להנאות במהות ואיכות
שלוש אלה בזהר גם)
ומתיחדים, והוא מאמר מ
הטובה עלינו, ואחר ביאו
לשלשה שערים הנ"ל א'
נמנמים להוכיח תודים כד'
הזהר פרשת אחרי מות)
דרגין אינו אמקשיין ו
אורייתא וישראל, וכל חו
ונגליא, קב"ה דרגא על
אורייתא הנ"ל דרגא נג
דרגא על דרגא, הריא הוא
לעקב הקיץ ומשפטיין ?
אינון — יעקב וישראל,
כו'. המאמר אורך והעו
לעניינינו. יש לדקדק איד
שאמר תלה דרגין אינון כ'
דמשמעות הלשון הוא
קישורים, מה שיש באה'
אחרים. דאם לא כן היה
אינון, ישראל מתקשיין
מקישות בתקב"ה, כלשון
(פי וטו ג מ ט): נכאין אינון
נפש ברות ורות בנשמה וו
על כרחן הענין הוא
קישורין, האמור בהקן
ובישראל, והאמור בתו
ובישראל, והאמור בישו
והורה. וצריך התבוננו
הענינים פ: מה חידוש א

לחבלית אחת שהוא אוזם. וכבר האיריכו בזה חכמי האמה וזכרו על קרקעים של הפילוסופים החלבים השכנים ואין נוגה להם, ולקמן נאריך בענין זה.

(ב) וזלעזעץ כמו שבא הרצון והתפץ הפשוט מאוזן יחיד שורש השרשים אין

סוף להאציל מאור געלמו האצילות הקודש המעיד על חיוב מצאיתו המוחלט הנעלם בן היה הרצון לברוא בריה אחת משוכללת וכלולה עשויה בכלם דמות לחבנית המשכן העליון המקודש שהוא האצילות הזה הנקרא אדם העליון כמו שנבאר לקמן. ועל הכריה זו נאמר נעשה אדם בצלמו. וזה לשון ספר עברות הקודש: ונבראתי רבו (וי' מ' ס') אמרו בזה הלשון: במי נמלך, וכי יהושע בשם רבי לוי אמר: למלך שהיה לו שני סנקליטין האוץ האוץ נמלך, משל דבר חוץ מועתו. רבי שמואל בר נחמן אמר: במעשה כל יום ויום נמלך. משל למלך שהיה לו סנקליטין ולא היה עושה דבר חוץ מועתו. ורבי אמי אמר: בלבו נמלך, משל למלך שבוה פליטין על ידי הוריקל, דאך אותו ולא ערובה לו, על מי יש לו להתעב, לא על הוריקל, אהמה, הרי ויתעב אל לבו, עד כאן. ובפרקי רבי אליעזר (ס') מדי אמר הקודש ברוך הוא לתורה נעשה אדם נגי, והכל לכוונה אחת עולה, ומזו לנו חכמי האמת, כי לא נמלך בדבר שהוא חוץ חכמי האמת, כי לא נמלך חשמים והאריך חוץ ממנו. כי האומר במלאכה והאומר במעשה כל יום ויום יסמו לששת ימי שבעון בן ידאי עי"ה (מ"א ס') בתרי גוונין אמברי עלמא, בימינא ושמאלא, כשיחא יומין עלאין שהא יומין אתעבידו לאהורא כדאמר כי ששת ימים נעשה ה' ונגי, והאומר בלבו, הכונה בלב חשמים היא הכלה הכלולה מל"ב החיות פליאות חכמה והיא התורה, וסוד הענין, כי האדם כלול מכולם עשוי לכוונת כלל כמו שהבאר בסיעותא רשמא, והטעם העולם כיי שיעיד גם הוא על אחדות השם המיוחד ועל התפשטות מצאיתו האצילית שהוא נכלל בו,

נמצא האדם הנע ומפרסם האלהות בצלם אלהים. וא אליעזר, עמר על אלהים, ואן ארתו שהוא בוראן וכי. ויקון, וכל הצורה האדם, וכמו שאם עצים (וי' ק"ט): לפי שצורת האדם צדוה כמורה, וכע עשה את האדם, וי כמו קופה, כי הוצא לזיוה כלול מהם נכללות כסוד השם אמרו (וי' מ' ס'): בדיקנא עצמה ז' מלחין (מ"ט ע"ג נחתו ביה, אך בו בחינתו כלול מן השם יחיה ביוי כח וספי היא היחה הכוונה אוסיף נופך משלי והבאר ענין (ג) וקדשם דברי א זה שמו ז"ל חכמי האמת, באמרום נפש רוח ה ע"ס): וכאין איוון ברוה רוח בגשמה ו גשמה מעלית: נפש ואין לומר כי מרדגה סמכתקים ואי אפשר מה שאין כן בדיעוה גשמה יתירה, זה איך וקרא (מ' כ"ט) דאית סאן דזכה באתעוודת זכה אלא בנפשי, עכ הגשמה כי יש שאינם בהם רק נפש החייתית אל נפש אלחית, וכשי

עולם חסד יבנה. וזה חכמה וכינה, ששם שרשי תורה שבכתב ותורה שבעל פה, וכמו שאמרו גובלת חכמה של מעלה תורה, וזה המחשבה עמוקה ומתגלית בקצת כסוד הבינה בהחשבים שפונים כסוד מ"ט פנים שהוא ומ"ט פנים שמה רביעי ע"ה, ולא השיג שער החמישים והתורה שבעל פה שריא מ"ה אחוונה שבשם, גילוייה מ"ה ראשונה, ונתנה החורה לישראל על ידי משה כסוד ה' מן חשמים השמיצין ועל הארץ ונגי, הרי תורה ה' תמימה שהיא תמימה שם יהו"ה, על כן מהחלה החורה בי' ומסיקת ב"ל, שהם ל"ב נתיבות חכמה. וזמן נפלא כי אין בכל אותיות אות שישמשו בה אותיות השם דהיינו יהו"ה רק אותיות ל"ב כאמור: ל' ל' לו כי בה בו. הרי החורה מקשרת בשם יהו"ה, וכמו שכונתה למעלה שם יהו"ה נזמן כ"י, ו"ה היא א', כן הרי"ג נזמרים כי זכרות כמו שכונת המהכתרים, ו"ה היא א', כי זכרות כדבור אחד נאמרו. על כן פתח אנכי בי"א, וכמו ש"ה נקודה קו ושטח שהוא האורך והחובה, כן החורה ארוכה מאדך מדה וחובה מני ים, וכתוב רחבה מצותך מאד. והענין כי נזכר לילך באורך במדה ורחובת בקיום מצותיה, אמנם סודותיה היא כמו נקודה, כי לא נזכר לידד לעמקה, כמו שאמרו: עמק עמוק מי ימצאו, וכדרך שכונתו למעלה כסוד ה' הכולל יהו"ה, ואח"כ מן ה' נעשה א', ה' למעלה י' באמצע י' קטנה למטה.

לפניך על הר סיני. וכמה שאמר כליל תפארת היה לו לומר תפארת בראשו נתן, וזמן נכבד על הא דאחא בתקונים (סקן י' ע"ג סקן ע"ג ק"ט) תובא כפודים כפי"ב משער הוראשון וזה לשונו: ועקב ודאי הוא דיקנא ריעמורא דאמציתא, היא משה המן חזו, אלא דא מסתא דלגו ודא מסתא דלכל, דא מנופא ודא מנושמתא, עד כאן לשונו. פירוש, יעקב מרכיב לתפארת במקומו, ומשה רבינו ע"ה מרכיב לנעלמו דהיינו כסוד הדיעה, וזהו כליל מרכיב, כי הדיעה הוא כליל של תפארת במקומו, הרי סוד שם יהו"ה.

(ב) ערך מבורא כי החורה סוד ארבע אותיות שמו, כי תורה שבכתב ושבעל פה חנינו לנו סוד יוה' כדפירשנו, אך שרשם כסוד תורה הקודשה הנוחה במקומו דהיינו סוד י"ה' משמו, והחורה שבכתב שהיא י' מהשם שורש החכמה הקדומה סוד י' אשר על זה רמזו רבותינו ז"ל (ש' וס' ע"ג ח' ע"ג) גובלת חכמה של מעלה היא החורה, ועליה רמזו רבותינו ז"ל (ש' ע"ג מ' ס'): החורה קדמה אלפים שנה לעולם. כי כל ספירה נקראת אלף, כסוד כל ספירה כלולה מעשר וכל אחד מן עשר כלול מעשר, הרי מאה, אח"כ כל אחד כלל מאה הרי אלף החוץ כסוד המספר לאלף המורה אחרות, וכל כך הכללות אח"כ עד בלי חבלית אלף מאלף אלף מאלף כו'. וסוד אלפים שנה הם סוד שתי ספירות הקדומות לבין העולם שהוא חסד, כמו שאמרו (מסל"ט ע"ג

בית ישראל

חלח מעשיך, ואמרין במסכת ראש השנה (מ' ס') דמצלינן כרבי אליעזר דסבירא ליה בתשרי נבוא העולם, וקשה הלא סבירא ליה העולם נבוא ככ"ה באלול, אלא רצה במאמר החלת מעשיך על בריאת אדם שהוא תכלית הבריאה, ונבוא בראש השנה. וכן הפסוק אמר מה נורא מעשיך, וקשה מה נוראים מעשיך הרי ליה למומר, אלא כל המעשים הם כולם

(א) האדם הזה גשמתו מהתפשטות שם יהו"ה, ואף דמות גופו רשום ומסומן משם יהו"ה, וכוח יבואר ענין הצלם ותדמות שנובא ונעשה האדם, ודבר זה צריך ביאור רחב, ואן יתלחב לב האדם לזיוה סוד מרע ועשה טוב ולקודש עצמו, כי לחבלית זה נבוא, ולחבלית זה היחה הבריא, בשביל האדם. כמו שאנו אומרים בראש השנה זה הייום

לתכלית אחד שהוא אדם, וכבר האריכו בזה הכמי האמת הנכו על קודמם של הפילוסופים הולכים משנים ואין נוהג להם, ולקמן נאריך בענין זה.

(ב) ותקעין כמו שבא הרצון והתפץ הפשוט מארץ יחיד שורש השרשים אין סוף להאציל מאור נעלמו האצילות הקודש המעני על חוץ מציאותו המוחלט הנעלם, כן היה הרצון לכרוא בריה אחת משוכללת וכלולה עשויה בצלם זמות לחבניה המשיח העליון המקודש שהוא האצילות הנה הנקרא אדם העליון כמו שנבאר לקמן. ועל הבריה זו נאמר געשה אדם בצלמנו, וזה לשון ספר עבודת הקודש: וכבראשית רבה (פי' מ' ג) אמרו בזה הלשון: במי נמלך, ובי יהושע בשם רבי לוי אמר: במלאכת השמים והארץ נמלך, משל למלך שהיה לו שני סקליסין ולא היה עושה דבר חוץ מדעתו, ובי שמואל בר נחמן אמר: במצושה כל יום ויום נמלך, משל למלך שהיה לו סקלדירון ולא היה עושה דבר חוץ מדעתו. ובי אמי אמר: בלבו נמלך, משל למלך שבנה פלסין על ידי הדריכל, ואה אותו ולא ערבה לו, על מי יש לו להתייעץ, לא על הדריכל, אמתה, הוי והתעצב אל לבו, עד כאן. ובפירי רבי אליעזר (פ'): מדי אמר הקדוש ברוך הוא לעזרה נעשה אדם וגו', והכל לכוונה אחת בעלה, רמז לנו הכמי האמת, כי לא נמלך בכרב שהוא חוץ ממנו. כי האומר במלאכת השמים והארץ יזמן לשיי פועלים הירועים, והאומר במצושה כל יום ויום רמזו לשישה ימי בראשית העליונים. ואמר במדרשו של רבי שמעון בן יוחאי צ"ה (פ"ג ל"ט) בהרי גומן עלאן שהוא יומין אתעבידו לאתהוא כדאמר כי ששה ימים עשה ה' וגו'. והאומר בלבי, הכוונה כלב השמים היא הכלה הכלולה מל"ב נתיבות פליאת חכמה והיא החזרה, וסוד הענין, כי האדם כלול מכולם עשוי לתבונה כלו כמו שיתבאר בסיעתא דשמיא. התטעם הנעלם כדי שיעיד גם הוא על אחדות השם המיוחד ועל הותפשות מציאותו האצילות שהוא נכלל בו.

זל הפארת ג' עולם חסד יבנה, והם חכמה ובינה, ששם יזמי נכבד שושי חזרה שבכתב והורה שבעל פה, וכמו פ' יקנו סמ, שאמר נובלת חכמה של מפלה חזרה, וזו המושבה עמוקה ומתנגלת בקצת בסוד הכונה וזאמרא וזו בהמישים שערס בסוד מ"ט פנים שחור ומ"ט פנים טמא שהשיג משה ובינו צ"ה, ולא השיג שער ההמיושים, והחזרה שבעל פה שהיא מ"ה, מנופא ורא יצוני, יעקב החזנה שבישם, גילוייה מ"ה, ראשונה, ונתנה החזרה לישראל על ידי משה בסוד ותי' כן השמים השמיצין ועל הארץ וגו', הרי חזרה ה' המימה שהיא תמימה שם יהו"ה, על כן מתחלת החזרה ב"ב ומסיימת ב"ל, שהם ל"ב נתיבות המורה רמז נפלא כי אין בכל אותיות אות חכמה, שישמשו בה אותיות השם דהיינו ייחוד וק אושרים אותיות ל"ב באמרו: לי לה לו כי בה בו הוי והורה דהיינו ז' שהיא על למעלה שם יהו"ה רמז ב"ב, ו"ה היא ז"א, כן חייג נומזים ב"י זכרות כמו שכתבו המבובים, ו"ה היא ז"א, כי "י זכרות בדרור נאשם י"ט, וזו נאמרת, על כן פתח אנכי באי, וכמו ש"י ורה, ועליה עורה קדמה וקורה קו וששה שהיא האורך והרחבה, כן התורה ארוכה מארך מדה ורחבה מני ים, וכתוב רחבה מצותן מאור, והענין כי נוכל לילך באור במדות הולחת בקיום מצותיה, כי כל אחד מן אמת בסודותיה היא כמו נקודה, כי לא נוכל לידל למסקה, כמו שנאמר: עמוק עמוק מי יצאנו ימצאו, וכדרך שכתבתי למעלה בסוד "י הכולל יהו"ה, ואח"כ מן "י נעשה בטר "י למעלה "י באמצע "י קטנה למטה.

בית ישראל

תחלת מעשיך, ואמריין במסכת ראש השנה שם ששה שם גופו לשום גופין הצלם ענין צריך כל זה צריך להיות סוד לתכלית זה את, בשביל שנה זה הייום

ענין

(ג) וקרום זכרי אתעודר בקושיא חזקה, מה זה שהמיר מוזכר בזכרי רבתינו ז"ל הכמי האמת, שלושה מעלות בהנשמה באמרו נפש רוח ושמה, וכן בזהר (שי פי' ג' פ'): זכאן אינון צדיקיא דאתדבקין נפש בודח ורוח בנשמה ונשמה בהקב"ה, והלא הם תמימה מעלות: נפש רוח נשמה חיה יחידה, ואין לומר כי מדרגה נפש רוח ונשמה תמיד מתדבקים ואי אפשר לאדם לאחד בלתי אחרים, מה שאין כן בחיות חיה יחידה הם תוספות נשמה יחידה. זה אינו, דבהדיא מבואר בזהר וקראו (פ' כמ' ט) דאיית מאן רזבה בנשמתא, ואיה מאן רזבה באתעודרות דרוח, ואיה מאן דלא זכה אלא בנפש, עכ"ל. ועיין בפרדס בשער השמה כי יש שאינם זוכים אפילו לנפש, ואין בהם רק נפש החיותית הטבעית שהיא מרכבה אל נפש אלהית, וכשזכה זכה אל נפש אלהי.

(ד)

מה שאמרו כבראשית וכו' (י' ט') מן הארמה, רבי ברביה ורבי חלבו בשם רבי שמואל בר נחמן אמר: ממקום כפרתו נברא, היך מה דאת אמר מזה אדמה תעשה לי, אמר הקב"ה: הרי אי ברוא אותו ממקום כפרתו והלאי יעמור. וכברודשו של רשב"י ע"ה (שי"ט ל' ויק"ט) אמר רבי שמעון: זה דאמר רבי חזקיה דכ"ר ברא הקב"ה לאדם מעפרא זמקדשא זלעיל איתחאי איתרי, ומעפרא זמקדשא זלעיל איתריב ביה נשמחא, כמא דכ"ר אמרי מעפרא זלחחא איתחברו ביה תלת סטרין יסודי עלמא, הכי נמי כ"ר אמרי מעפרא זלעילא איתחברו ביה תלת סטרין עילאין ואשתלם אדם. הרי הנוף מקדש שלמטה והנשמה מקדש שלמעלה, והמקדש שלמטה מכוח נגד שלמעלה, ודיעני שהאדם התחתון הנקרא עולם קטן הוא לתבנית האדם הגדול שם סוד האצילות.

(טז) ג' כומות הגוף, כי כמו שתכמה בינה ודעת שלוש ראשונות חשובות כאחת, כן ראש של אדם כולל המוח והמלוללה והלשון המכוונים נגד שלוש אל. הגדולה והגבוהה משל לוחות. וכמדועו של רבי נתניאל בן הקנה ע"ה אמרו כוח הלשון: שבעה צורות קדושות יש לו להקדוש ברוך הוא וכולן כנוגדן באדם, שנאמר כי בצלם אלהים עשה את האדם וכו' ונקבה ברא אותם, ואלו הן: שוק ימין ושמאל יד ימין ושמאל גוף כבדו רואש, הרי שש ואת אמרת שבעי הרי באשתו וכתוב והיו לבשו אחד, עד כאן.

(יז) עוף רמות בשם יהו"ה כשיעור קומת אדם מלמעלה למטה ומלמטה למעלה. עשר אצבעות הידים המש נגד חמשה נגד שהי' הרי"ן, וכן עשר אצבעות הרגלים חמש נגד חמש נגד שהי' הרי"ן, משך בריח המעור דמות י"י, הפסוק דמות י"י, והנה הפרד בריש ספרו כתב, דאצבעות ידיים, ורומז לעולם הבריאה שהוא לאצבעות ידיים, והנה באחי להבינם את על דברין, כי איך כוונתו על בריאה במקומה, אלא על מקוריות הבריאה המתמצים במלכות, והם

לאילן הנקרא כל שומשם פרוחם הנשמות הנקראות אדם, והם בצלם אלהים, ואמרו וכוונתו דיל תוכו רצוף אהבה מובנת יורשלים, מופרשות הן נפשות ישראל מנפשות האומות, שאין נפשות הצדיקים מתערבות בנפשות הרשעים, מכל מקום יש שייכות מה לידמות הגוף להייתה נהק להנשמה, וכיון יתכן (עמ' קט"ו ט'): מצילין תיק חספד עם חספד. (י"ד) ואח"כ בני יצ"י שום תשימו לנגד עיניכם במה שאראה לכם ענין

והאדם מהו בפנימיותו ומה הוא רומז בדמותו, ואז מי הוא זה שלא יתעורר לקדש את עצמו כדבור במתשבה וכמעשה. הנה בענין גוף אדם הראשון כוונתו (ל' ט'): רבי שמעון קם ואמר: מסתכל הוינא, דכ"ר בעא קב"ה לכברי אדם, אזועניו עילאין ותחתין, ורומא שהותאה הוה, סליק כדדמי עד דסלקא רעותא עילאה ונהיר שידותא דכל נהורין. ופתח תרעא דמורת דתא מתמן נהורא נפיק, ודודם אתמי תקפיה ונהורא דיריד מירשא ואתתקף במורת, מדות איתקיף לצפון, וצפון מתער ואתפשט וקרי פתיל סגיא למערב למקרב ולאנתפשט בהדיא, פד"ן מערב סלקא בצפון ואקשר ביה, לכתר צדום איתא ואתי במערב, וסתרוך לה צפון (צדום רוא דגודי גנוא. כוין מורת קריב לאיערב, ומערב שריא בחזיון, וכעא מכלתו נאמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וצווי נאמר רוא כאורב סטרין ועילא ותתא, ומורת נאמר רוא כאורב סטרין ועילא ותתא, ומורת איתדיבך במערב ואפיק ליה, ועל דא תנין אדם ותתא מאתר וכיה יתבתן כסוד המופלא הוה יצאמור על סוד נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, ואין ראוי לבאר יותר בה.

(יט) ואכנס כמו שההויה האמתית שבו היתה מארבעה קצוות העליונים, כן נהקן זאת והויה מארבעה קצוות התחתונים, והוא שאמרו בפרק י"א מפרקי רבי אליעזר הגדול: התחיל לקבץ את עפרו של אדם הראשון מארבע פנות הארץ, אדם שתול אפ"י ריק, ע"כ והכל זה לעומת זה, ומה שאמר אלא אדם התאה מאתר בית מקדשא נפק, כנגד

STARRT

על ידי רצון חלק שהוא הרוח. ומפני זה היעם נקרא זה חכה שכל רוח, כי רוח פירושו ויעון. כענין אל אשר יהיה שמה הרוח ללב אלה. והרוח שכל מהלבש בכחוחיו שמהשפטים מנפש שבכבד ועושה על ידם, אצמו הפעולה שיהיה במחשבת הרוח כפי רצונו שהסמים המוח במחשבתו. מפני שכלם מחאחרים באחרות גמור, הנפש מקבל מרוח שיוצא בלב שהוא הרצון, והרצון אינו עושה אלא כפי הסכמת המחשבה שבמוח. וכפי ההסכמה שבמוח הם פועלים.

(עט) ולדראותם קדושת הגוף אצחק קדושה זו הקדוש קנה אור לבנו הקדוש כמו הפליאה שלי ואשורפ אל ענין ו ואומר, כי

כל הצורות, ובה סדרם והצנינים מהחיצונים, העליונה ונותנת הצורה תשומר שישים העליונה הרוחנית המתחברת עו הדאורה ליה וסוד הענין, כולל עשר ספירות שהן והם כלים לדיעות הנב במחשבה שחם סוד השני לאלה. ולכל שם ושם והכופים נאחזים בכנייה וכל השוים יש להם מו שהכל הלוי ועומד בשם עולמו בוסר סוד שם ה השם המיוחד והקוק על ה חסד, בסר הפילות המג רוחנית לקבל הדיעות צורות להם, והקלפות ו צורה להם. ולפיכך נפשו שהם אחיה חומרי וחל המפורש הקוק על המי חסד. וגם צודתו כללה לפנים מזו, נפש רוח נשני אמר, זה כסא לזו. ושוא מהכלה בסוד נפשי אור

על ידי רצון חלק שהוא הרוח. ומפני זה היעם נקרא זה חכה שכל רוח, כי רוח פירושו ויעון. כענין אל אשר יהיה שמה הרוח ללב אלה. והרוח שכל מהלבש בכחוחיו שמהשפטים מנפש שבכבד ועושה על ידם, אצמו הפעולה שיהיה במחשבת הרוח כפי רצונו שהסמים המוח במחשבתו. מפני שכלם מחאחרים באחרות גמור, הנפש מקבל מרוח שיוצא בלב שהוא הרצון, והרצון אינו עושה אלא כפי הסכמת המחשבה שבמוח. וכפי ההסכמה שבמוח הם פועלים.

(עט) ולדראותם קדושת הגוף אצחק קדושה זו הקדוש קנה אור לבנו הקדוש כמו הפליאה שלי ואשורפ אל ענין ו ואומר, כי

כל הצורות, ובה סדרם והצנינים מהחיצונים, העליונה ונותנת הצורה תשומר שישים העליונה הרוחנית המתחברת עו הדאורה ליה וסוד הענין, כולל עשר ספירות שהן והם כלים לדיעות הנב במחשבה שחם סוד השני לאלה. ולכל שם ושם והכופים נאחזים בכנייה וכל השוים יש להם מו שהכל הלוי ועומד בשם עולמו בוסר סוד שם ה השם המיוחד והקוק על ה חסד, בסר הפילות המג רוחנית לקבל הדיעות צורות להם, והקלפות ו צורה להם. ולפיכך נפשו שהם אחיה חומרי וחל המפורש הקוק על המי חסד. וגם צודתו כללה לפנים מזו, נפש רוח נשני אמר, זה כסא לזו. ושוא מהכלה בסוד נפשי אור

על ידי רצון חלק שהוא הרוח. ומפני זה היעם נקרא זה חכה שכל רוח, כי רוח פירושו ויעון. כענין אל אשר יהיה שמה הרוח ללב אלה. והרוח שכל מהלבש בכחוחיו שמהשפטים מנפש שבכבד ועושה על ידם, אצמו הפעולה שיהיה במחשבת הרוח כפי רצונו שהסמים המוח במחשבתו. מפני שכלם מחאחרים באחרות גמור, הנפש מקבל מרוח שיוצא בלב שהוא הרצון, והרצון אינו עושה אלא כפי הסכמת המחשבה שבמוח. וכפי ההסכמה שבמוח הם פועלים.

(כ) ואשורפ אל ענין ו ואומר, כי

כל הצורות, ובה סדרם והצנינים מהחיצונים, העליונה ונותנת הצורה תשומר שישים העליונה הרוחנית המתחברת עו הדאורה ליה וסוד הענין, כולל עשר ספירות שהן והם כלים לדיעות הנב במחשבה שחם סוד השני לאלה. ולכל שם ושם והכופים נאחזים בכנייה וכל השוים יש להם מו שהכל הלוי ועומד בשם עולמו בוסר סוד שם ה השם המיוחד והקוק על ה חסד, בסר הפילות המג רוחנית לקבל הדיעות צורות להם, והקלפות ו צורה להם. ולפיכך נפשו שהם אחיה חומרי וחל המפורש הקוק על המי חסד. וגם צודתו כללה לפנים מזו, נפש רוח נשני אמר, זה כסא לזו. ושוא מהכלה בסוד נפשי אור

על ידי רצון חלק שהוא הרוח. ומפני זה היעם נקרא זה חכה שכל רוח, כי רוח פירושו ויעון. כענין אל אשר יהיה שמה הרוח ללב אלה. והרוח שכל מהלבש בכחוחיו שמהשפטים מנפש שבכבד ועושה על ידם, אצמו הפעולה שיהיה במחשבת הרוח כפי רצונו שהסמים המוח במחשבתו. מפני שכלם מחאחרים באחרות גמור, הנפש מקבל מרוח שיוצא בלב שהוא הרצון, והרצון אינו עושה אלא כפי הסכמת המחשבה שבמוח. וכפי ההסכמה שבמוח הם פועלים.

על ידי רצון חלק שהוא הרוח. ומפני זה היעם נקרא זה חכה שכל רוח, כי רוח פירושו ויעון. כענין אל אשר יהיה שמה הרוח ללב אלה. והרוח שכל מהלבש בכחוחיו שמהשפטים מנפש שבכבד ועושה על ידם, אצמו הפעולה שיהיה במחשבת הרוח כפי רצונו שהסמים המוח במחשבתו. מפני שכלם מחאחרים באחרות גמור, הנפש מקבל מרוח שיוצא בלב שהוא הרצון, והרצון אינו עושה אלא כפי הסכמת המחשבה שבמוח. וכפי ההסכמה שבמוח הם פועלים.

על ידי רצון חלק שהוא הרוח. ומפני זה היעם נקרא זה חכה שכל רוח, כי רוח פירושו ויעון. כענין אל אשר יהיה שמה הרוח ללב אלה. והרוח שכל מהלבש בכחוחיו שמהשפטים מנפש שבכבד ועושה על ידם, אצמו הפעולה שיהיה במחשבת הרוח כפי רצונו שהסמים המוח במחשבתו. מפני שכלם מחאחרים באחרות גמור, הנפש מקבל מרוח שיוצא בלב שהוא הרצון, והרצון אינו עושה אלא כפי הסכמת המחשבה שבמוח. וכפי ההסכמה שבמוח הם פועלים.

F

END

ישראל שתהיה משונה משאר הכריות, כמו שנפשם וכחם הם משונות ומובלגות מהם, כך היה ראוי שהיו הנפשים. אבל סדר השמיטה וקשיא אין עומן הדרך הזה, בעבר כי הכחות והנשמות בעונות הנפשים מתערבים ומתגלגלים זה בזה, וצונו לומר שנפשים של ישראל מתערבים בנפשים הגויים. ואותן המתערבות בנפשי הבהמות נפדו על ידי הקרבן הנקרב לרצון מן הבהמה, אבל נופי הגויים אינו יכול שיפדה הנפש ממנו עד שיחגיג. עד כאן זה הענין הנעלים. אבל קושיא זו הקדוש קנה וללה"ה תרצה באופן אחר לבנו הקדוש נחום וללה"ה, ועיין בספר הפליאה שלו ושם תמצא.

(פג) ואשור אף ענין היצירה אשר הייתי בו, ואמר, כי ספירת מלכות כוללת כל הצורות, ובה סדרים פנימיים מהנפשיים והיצונים מהיצוניים, כאשר גורה חכמה העלונה ונחתה הצורות על ידי סדרלפון, נשמרו רשמים העליונים ליתן לכל גויה וגויה הרהות המהכבדה עם הגוף הגם הצורה הראויה לה. וסדר הענין, כי הנה השם המיוחד כולל עשר ספירות שהם עשר שמות הקדש, והם כלים לרצונות הנבדלים שאינם נתפסה במחשבה שהם סוד השם הנעלים, ואלה נשמה לאלה. ולכל שם ושם מאלה יש כנויים, והנפשים נאחזים בכינויים, והשרים בכנפים, וכל השרים יש להם מרכבות וחיליות. נמצא שהכל הלוי ועומד בשם המיוחד, והוא שמנהג עולמו כחסד סוד שם המפורש שבו מחלש השם המיוחד והקוץ על המטה שהוא מטה כלפי חסד, בסוד היכלות המלכות שהם כמו גויה ורחות לקבל הדיעות הפנימיות שהם כמו צורה להם. ותקליפות נחתן להם והם כמו צורה להם. ולפיכך נעשה אדם בעלמנו נוי, שהם אחיזה חומד וחילוק איברי הם כפי המפורש החקוק על המטה, סוד מטה כלפי חסד. וגם צורתו כלולה בשלש מדריגות זו לפנים מזו, נפש רוח ונשמה, והם בקשר אחד אמין, ורו כסא לזו. ושואבות משרשים הנפש מהכלה בסוד נפשי אוחיז כלילה, וחרות

על ידי רצון הלב שהוא חרות. ומפני זה הטיעם נקרא זה הכח שכלב רוח, כי רוח פירושו רצון, כענין אל אשר יהיה שמה חרות ללכת ילפי. וחרות שכלב מתלבש בהחיותו שמתפשטים מנפש שבכבר ועושה על ידם, וגומר הפעולה שהיתה במחשבתו ומוצא שכולם רצונו שהסכים המוח במחשבתו. נמצא שכולם מתאחדים באחדות גמור, הנפש מקבל מידה שהוא בלב שהוא הרצון, והרצון אינו עושה אלא כפי הסכמת המחשבה שבמוח, וכפי ההסכמה שבמוח הם פעילים.

(פג) ולר"א ור"ב קדושת הגוף אעתיק הכתוב בספר עבודת הקודש פ"ח מחלק היחוד וזה לשונו: ראיתי כענין זאת היצירה פטרס זכרים גוראים כאצורות המעמקים בחכמה, אביאם פה להעיל בהם אל המושטטים לבקש את דבר ה'. והם ממ"ש הכבאל היות האדם בעלם אלהים, ומי שהוא מכנפים והשלימות זכה בו, וכן מי שהוא מהיצוניים, כי לכל אחד נותנים לו מדור לפי כבודו, כאשר גורה חכמה הארוך היחיד להשפיע ולקשר הצורות כל אחת במדור הראוי לה על ידי סדרלפון, שסוד שמו חומר וצורה, שלפי החומר נותן הצורה כאשר גורה החכמה העליונה, ויש נפש שנאלצה מפנימיותה הספירות ויש מהיצוניות ויש מהנפשים, ויש שיעקרו מחטוב ויש מהדעי. והנה עם הקדש הנבחרים לסגולתו של הקדוש ברוך הוא נפשים מצד הקדושה והטהרה, עם שיש בהם עצמם וחילוק, כי אין נפש הצדק נכפשי הרשע, וגם בין אלה חלק בנפשיותם כפי מדריגות, אבל נפשיות הגויים מצד הטומאה והם טמאים. וראיתי בספר יחודי לבעל החמנה כזה ענין נפלא, אמר שם כזה הלשון: וצורות ישראל היה ראוי לזיות משונות ומובלגות מפני האדם כאשר הכחות והנפשות ומגולגלות וקושיא לזיות הכחות והנפשות אבל חק השמיטה והתגלגלות בהנפשות ונפשות, וככלם ישונו למקומם על ידי הקרבות הקרובות על המזבח לרצון מהחכמות, עד כאן דבורי. פירוש, לכן היה צריך שצורות של

ספר בראשית

11234567 8/9/10

פרשת בראשית

נחנט ויושם בארון כמאמרם ז"ל לוחות ושברי לוחות מונחים בארון אפילו הנובלות יש להם עלי' להיות בארון כמו הלוחות שהיא התורה העצמית:

ונחזור לענין כיון שבכל דבר הוא התורה המחיה הדבר ההוא אין להביט בכל דבר אל גשמיותה כי אם אל פנימי' הדבר בסוד החכם עיניו בראשו ואמר בזוהר וכי באן עיני דבר נש אלא חכימא מסתכל מאן דקיימא על רישא ר"ל בכל דבר מביט אל ראשית הדבר ההוא מאין נשתלשלה ומי שרשה של הדבר ההוא. וזהו בראשית ברא וכו' בתורה נברא השמים והארץ שהם כללות הכל וכל דבר שבהם. כמאמר רז"ל את לרבות תולדות' והארץ ר"ל מי שמשוקע בארצות היתה תוהו ובוהו מפני שאינו מביט אל החיות ובאמת מעצמם הם תוהו ובוהו. ופירש רש"י שאדם תוהו ומשתומם על בוהו שבה ר"ל מי שהוא אדם תוהו ומשתומם על הכסיל המשוקע בארצות הרי בו הוא ר"ל הרי בו הוא חיות של הקב"ה והוא אינו מבין ומתרחק ממנו. וכשהאדם מסתכל בכל דבר אל החיות מקיים שויתי ה' לגדרי תמיד שבכל דבר משוה נגדו הוי' מהוה כל הוי':

וארז"ל כל הלומד שלא לשמה נוח לו שנהפכה שלייתו וכו' ופעם אמרו לעולם ילמוד אדם שלא לשמה

בראשית באורייתא שנקרא ראשית דרכו ברא קב"ה עלמא נמצא כל דבר נברא על ידי התורה וכה הפועל בנפעל אם כן בכל דבר ובכל העולמות כח התורה וכן האדם דכתיב זאת התורה אדם כאשר יתבאר והתורה וקב"ה חד נמצא בכל דבר הוא חיות הקב"ה ואתה מחיה את כולם וצמצם כביכול עד מדרגות התחתונות והושם חלק אלו"ה ממעל תוך חשכת החומר כי כל עיקר כוונה היא שיתעלו מדרגות התחתונות למעלה ולהיות יתרון האור מן החושך:

והוא ענין ירידת יוסף למצרים מדרגות התחתונות מצר י"ם שעל ידי זה יתוסף תענוג כדכתיב ויתרון האור שיש יתרון תענוג כשהועלה מן החשך ולכך נקרא יוסף מלשון תוספות. וזהו וירא יעקב כי יש שבר לשון שבירה שהם נובלות חכמה של מעלה תורה מה שנפל ונשבר כל מה דנחית מדרגיה נקרא שבירה במצרים במצר י"ם שראה שם גובלות התורה שנפלה שם שצריכה להתברר ולעלות. ואמר רדו שמה להעלות ונחית להביא אל חיות השרש ועצמי וזהו ענין וימת יוסף כי מה שירדה התורה עד סוף המדרגה נקרא מיתה דנחית מדרגיה קרי ביה וימת ויחנטו אותו שהתורה נקרא עץ החיים ובאילן אזלינן בתר חנטה ר"ל אף שירד לסוף המדרגה

זרה נקרא חשך ועתה ויברל אלהים בין
האור ובין החשך:

וזהו מאמרם ז"ל מ"ט עיזי מסגי ברישא
ר"ל ישראל נקראים עיזים שבאומות
כמאמרם ז"ל מ"ט יש להם כח לילך
ולהתדבק ברישא שהוא ראשית הכל.
ואמר מפני שבתחלה חשוכא הם
בחשכות המדריגות והדר משם לנהורא
מתדבקים ומתעלים משם לנהורא
וממתקין הקטנות שכל בגדלות לכן יש
להם כח זה. משא"כ אומות העולם
שנשארים בקטנות וגשמיות ולכן אמרו
רז"ל גבי בלעם השתא דעת בהמתו לא
הוי ידע לתקן ויובן:

והאדם נברא קטן בקטנות שכל והלא
כוונות הקב"ה היה בבריאות
האדם לעבדו ומדוע בראו תחלה בלי
שכל ואין לו דעת לעבדו. אך הוא גם כן
מטעם הנ"ל. כי יתרון החכמה מן
הסכלות ותיאובת' דחשוכא לאתכללא
בנהורא. כי הקטנות נקרא נוקבא לגבי
הגדלות. ואל אישך תשוקתך. הנקבה
מעוררת תשוקה בחתן והאדם תחלה בחי'
קטנות. ואח"כ כשבא אל השכל הגדול
מדבק הכל גם הקטנות לגדלות והוא בחי'
זיווג. זהו כמשוש חתן על כלה ישיש
עליך אלהיך ויתבאר במ"א. ואי אפשר
לבוא לאור גדלות תיכף לכן בא הקטנות
תחלה. וזהו פירש ב' מ"ט עיזי שהוא
עזות שבאדם מסגי ברישא. ר"ל בא
בתחלה לאדם הקטנות והשיב כברייתו
של עולם ברישא חשוכא וכו' כאמור.
וזהו ויקרא אלהים לאור יום וכו' כמו
דלית יום בלא לילה רק ויהי ערב הוא

שמתוך שלא לשמה בא לשמה ויובן על
דרך זה כי הגה יקשה מאין ימצא בחי'
שלא לשמה בעולם הרי כל הדברים
חיותם הוא התורה ומי הוא הנותן חיות
לבחינת שלא לשמה. אך הלא מה שלומד
שלא לשמה הוא בשביל איזו מדה רעה
או בשביל התפארות בני אדם ולהתגדל
או בשביל חשק ממון וכדומה. וזהו מדה
של התפארות וחשק שנפל בשבירה
והעיקר הוא התפארות הבורא וחשקו. וזה
נוטל ההתפארות וחשק לעצמו וכשהוא
מבין שזה נשתלשל מתפארת הבורא
ומאהבתו אוחז בשרשו של דבר וראשיתו
כי החכם עיניו בראשו כאמור ונמצא
כשנכללו מחשבה של חשק והתפארות
לעצמו חוזר ממנה אל שרשה נמצא בא
מבחי' שלא לשמה תיכף אל בחי' לשמה.
וזהו לעולם יעסוק אדם וילמוד עצמן
שמתוך שלא לשמה יביא עצמו לידי
לשמה. אבל כשאינו עושה כן ונשאר
בשלא לשמה זהו שאמרו גזח לו וכו':

והנה התורה נקרא אור והכסיל בחושך
הולך שעוסק שלא לשמה ואינו
מדליק אור והיושב בחושך צריך להדליק
אור. זהו וחשך על פני תהום מפני
שמשוקע בארציות ואינו מדליק אור
התורה. ומפני זה נמצא בחי' שלא לשמה
בעולם. ע"ז אמר ורוח אלהים מרחפת על
פני המים שעל ידי זה יוכל לשוב ולהביא
עצמו אל חיות העצמי ואלהותו כאמור.
ויאמר אלהים יהי אור. כשעוסק לשמה
לשם אלהים אמירתו אז מדליק אור
מתחלה היה אור וחשך משתמשין
בערכוביא. כי התורה נקרא אור והפני'

ME'OR 'EYNAYIM I

In the beginning, as God created the heavens and the earth, earth was formless and void....

(GEN. 1:1-2)

It was through Torah, called "the beginning of His way" (Prov. 8:22), that God created the world. All things were created by means of Torah, and the power of the Creator remains within the created. Thus Torah's power is present in each thing, in all the worlds, and within the human being. Of this Scripture says: "This is the Torah: a person" (Num. 19:14), as will be explained. Torah and the blessed Holy One are one, [as the holy *Zohar* teaches (1:24a)]. Thus the life of God is present in each thing. "You give life to them all" (Neh. 9:6). God reduced Himself down to the lowliest rung; a portion of divinity above was placed within the darkness of matter. The whole point was that those lowly rungs be uplifted, so that there be "a greater light that emerges from darkness" (Eccles. 2:13).

This is the reason why Joseph went down into Egypt (*mitsrayim*), the lowest rung, the narrow strait of the sea (*meysar yam*). It was to increase joy, for the "greater light" or greater joy is that which "emerges from darkness." That is why he was called Joseph, which means "increase" (*yosef/yasaf*). This is also the meaning of "Jacob saw that there was produce [*shever*] in Egypt" (Gen. 42:1). He saw "breakage" (*shevirah*) there, the fallen fruits of supernal Wisdom or Torah, since anything that falls from its rung is considered "broken." "In Egypt" means that he saw Torah's fallen fruits

even in the narrow straits, needing to be purified and uplifted. He told his sons: "Go down there," to raise them up. He went down in order to restore them to their living root....

Since it is the Torah within all things that gives them life, we should pay attention not to their corporeal form but to their inner selves. "The wise man has eyes in his head" (Eccles. 2:14). The *Zohar* (3:187a) asks on this verse: "Where then should one's eyes be?" The verse rather means that the wise person's eyes are fixed on the head. Look at the "head" of each thing. Where does it come from? Who is its root? This is the meaning of **In the beginning**—it was through Torah that heaven and earth came to be, they and all within them. Thus our sages taught that the particle *et* in this verse is there to include all that was to be born of heaven and earth (*Bereshit Rabbah* 1:14).

Earth was formless and void [*tohu va-bohu*] refers to those who are sunk in earthly concerns. They are indeed "formless and void" because they pay no attention to the life-force. On their own they are indeed empty. RaSHI explained this phrase *tohu va-bohu* to mean "a person would be astonished [*tohe*] at the formlessness [*bohu*] there." He meant to say that a true human being should be astonished at the fool, so busy with the pursuit of material things, when really *bo hu*, it is right there within him. The life of God is there in his very self, but he lacks understanding and keeps at a distance.

A person who pays attention to the life that flows within all things is fulfilling "I place Y-H-W-H ever before me" (Ps. 16:8). In each thing you place before you the Being that causes all things to be....

67110